

ASKERİ CEZA KANUNU

Yoklama kaçağı, bakaya, saklı, firar¹

Madde 63 - 1 - (Değişik: 31.3.2011-6217 S.K./md.4)

1- Barışta, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca haklarında verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra kabul edilecek bir özrü olmadan,

a) Yoklama kaçaklarından birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son kafilesini gönderilmiş bulunanlar için, son kafilenin gönderilmesi tarihinden,

b) Bakaya kalanlar için, bakaya kaldıkları tarihten,

c) İhtiyat erattan çağrılıp da birlikte işleme tabi olduğu kişiler gönderilmiş bulunanlar için, en son gönderilme tarihinden,

d) Yoklama kaçağı, saklı veya bakaya olup olmamasına bakılmaksızın askerlik şubesince sevk edildiği kıtasına katılmayan veya geç katılanlar için, kendilerine tanınan kanuni yol süresinin bitiminden,

itibaren dört ay içinde gelenler altı aya kadar, yakalananlar iki aydan altı aya kadar; dört aydan sonra bir yıl içinde gelenler iki aydan bir yıla kadar, yakalananlar dört aydan bir yıla kadar; bir yıldan sonra gelenler dört aydan iki yıla kadar, yakalananlar altı aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

¹ Bu bölümde yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraza kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

2. (Değişik: 15.6.1942 - 4257) Seferberlikte birinci fıkrada yazılı olanlarla ruhsatlılardan sevk gününün bitmesinden itibaren yedi gün içinde gelenler bir aydan bir seneye, elde edilenler dört aydan iki seneye kadar, yedi günden sonra üç ay içinde gelenler iki seneden aşağı olmamak üzere elde edilenler üç seneden aşağı olmamak üzere hapis, üç aydan sonra kendiliğinden gelenler beş seneden az olmamak üzere ağır hapis, elde edilenler ölüm cezasına mahkûm edilirler. Az vahim hallerde ölüm cezası yerine müebbet veya on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir ve diğer hallerde gösterilen cezalar yarıya indirilir.

AÇIKLAMA:

353 sayılı As.Mah.Krlş. ve Y.U.K.nun 11/A inci maddesi 29.06.2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanun ile değiştirilmek suretiyle, As.C.K.nun 63 üncü maddesinde yazılı suçu işleyen asker olmayan kişilerin yargılanması (savaş zamanı hariç) 5.10.2006 tarihinden geçerli olmak üzere askeri mahkemelerin görevi alanından çıkarılmıştır.

Ayrıca Aynı Kanun ile 353 S.K.nun 21 inci maddesinin 3 üncü ve 4 üncü fıkrası da değiştirilmek suretiyle; saklı, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya suçlarından sanık erbaş ve erler ile sevk edildiği eğitim merkezine zamanında katılmamak suretiyle bakaya suçunu işleyen yedek subay adayları ile saklı, yoklama kaçağı ve bakaya suçlarından sanık yedek subay aday adaylarının "savaş zamanında" işledikleri bu suçlara askeri mahkemelerin bakacağı esas kabul edilmiştir.

Öte yandan, 26.6.2009 tarih ve 5918 sayılı Kanununun 6 ncı maddesi ile 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 3 üncü maddesine bir fıkra eklenerek "Barış zamanında, asker olmayan kişilerin Askeri Ceza Kanununda veya diğer kanunlarda yer alan askerî mahkemelerin yargı yetkisine tabi bir suçu tek başına veya asker kişilerle iştirâk halinde işlemesi durumunda asker olmayan kişilerin soruşturmaları Cumhuriyet savcıları, kovuşturmaları adlî yargı mahkemeleri tarafından yapılır." hükmüne yer verilmiştir. Bu yeni düzenleme ile, sivil kişilerin (ister tek başına ister asker kişilerle iştirak halinde işlemiş olsun) işledikleri tüm suçların soruşturmaları Cumhuriyet savcıları, kovuşturmaları ise adlî yargı mahkemeleri tarafından yapılacaktır.

Keza 7.5.2010 tarih ve 5982 sayılı Kanunla değişik T.C. Anayasa'nın 145/2 inci fıkrasına göre de; "savaş hali haricinde, asker olmayan kişiler askerî mahkemelerde yargılanamaz." hükmü öngörülerek, keyfiyet anayasal hüküm haline getirilmiştir.

Görevli mahkeme: 26.9.2004 tarih ve 5235 sayılı "Adli Yargı İlk Derece Mah..Hk.K."nun 10 uncu maddesine göre, iki yıla kadar (iki yıl dahil) hapis cezaları ile bağımsız olarak hükmedilecek adli para cezalarına ve güvenlik tedbirlerine ilişkin hükümlerin uygulanması, sulh ceza mahkemelerinin görevi içerisindedir.

YOKLAMA KAÇAĞI, BAKAYA VE SAKLI SUÇLARI:

I - GENEL AÇIKLAMA:

Bu bölümde, yoklama kaçağı, bakaya ve saklı suçlarıyla ilgili olarak bazı temel açıklamalara yer verilmektedir.

Yoklama kaçağı, bakaya ve saklı suçları Askerlik Kanununun 84, 86 ve 89 uncu maddeleriyle As.C.K.nun 63 üncü maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Ayrıca idari para cezasını gerektiren ilk yoklama kaçağı suçu da 1111 sayılı As.K.nun 83, 84 ncü maddesinde yer almaktadır.

Bilindiği üzere, 31.03.2011 tarih ve 6217 sayılı "Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 14.04.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı. Bu Kanun ile, diğer bazı kanunlar yanında, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 47, 86 ve 89 uncu maddeleri ile 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 63/1 inci maddelerinde de değişiklik yapıldı. Bu değişikliklerin amacı, yargı hizmetlerine yük getiren yoklama kaçağı, saklı bakaya gibi fiilleri işleyenlerin doğrudan mahkemede yargılanmalarının önüne geçilmek ve bunları başlangıçta idari para cezası ile cezalandırmaktır.

II -YOKLAMA KAÇAĞI:

1. Yoklama Kaçağı: Askerlik çağına[1] girmiş olup da yirmi yaşına girdiği sene Temmuz'unun birinci gününe kadar Askerlik Kanununun 17 nci maddesinde olduğu üzere, doğrudan doğruya veya herhangi bir vasıta ile ilk yoklamasını yaptırmayanlar son yoklamanın devam ettiği günler bitinceye kadar (31 Ekim'e

kadar) müracaat eden veya ele geçenler para cezasına tabi tutulurlar. (As.K.Md.83). Ve her iki yoklamaları birden yapılarak askerliklerine karar olunur. Para cezası, Askerlik Meclisi toplu ise As.Meclisince toplu değilse il/ilçe idare kurulları tarafından verilir.[2]

83 ncü maddeden de anlaşıldığı gibi ilk yoklama kaçaklarına 16 Mayıs-31 Ekim tarihleri arasında cezalı işlem yapılabilir. Cezalı işlem yapılabilmesi için ilan edilen toplu tebligatın yapılmış (1-30 Nisan tarihleri arasında kimlik çizelgelerinin askıda tutulması ve çizelgelerin altının muhtar ve en az iki aza tarafından imza edilmesi) olması ve yükümlünün yasal bir özrünün bulunmaması gerekir. Bir buçuk ay gibi uzun bir sürenin yoklama için verilmesi yasal özür gösterilmesi imkanını azalttığından devamlı olarak cezalı işlem yapılacağı düşünülebilir.

Yükümlünün kendisinin yoklamaya gelmesi diye bir şart yoktur. Yükümlü hakkında istenilen bilgileri verebilecek akrabası veya arkadaşı da ilk yoklama işlemini yaptırabilir. İstekte bulunanların askerlik cüzdanına ilk yoklamasını yaptırdığı işlenir.

2. Son Yoklama Kaçağı Suçu: Uygulamada yoklama kaçağı suçu olarak nitelendirilen ve yargının görev alanına giren durum budur. Yoklama kaçağı suçu ile ilgili yasal düzenlemeler Askerlik Kanununun 12 nci ile 84 ve devamında yer alan maddelerdedir. Askerlik Kanununun 12 nci maddesine göre; nüfus kütüklerinde kayıtlı olup da, askerlik şubesinde kaydı bulunsun veya bulunmasın yaşlılarıyla birlikte son yoklamada bulunmayan ve bulunmadıklarına dair bir mazeret göstermemiş olanlara yoklama kaçağı denir. (Askerlik Kanunu, md.12)

Son yoklama süresi içinde yoklamaya gelmeyen veya varsa mazeretini bildirmeyen yükümlülere **yoklama kaçağı** denir. Yoklama kaçaklarına yapılacak işlemler Askerlik Kanununun 84., 85. ve 86 ncı maddelerinde gösterilmiştir.

a. 1111 sayılı Askerlik K.nun 84 üncü maddesi: Kanuni süre içerisinde son yoklamaya gelmeyen ve varsa kanuni mazeretini bildirmeyenlerden emsalinin ilk kafilesinin sevkine kadar ele geçenlere tatbik edilir. Son yoklama çağrı pusulası tebliğ edilmiş ise askerlik kararları cezalı olarak alınır. Ceza; para cezasıdır. Ceza kararı

askerlik kararı ile birlikte alınır ve paranın tahsili Mal Müdürlüğü veya Defterdarlıklarca yapılır. Askerlik Şubesinde kesinlikle para tahsil edilmez.

1 Kasım-20 Şubat (dahil) tarihleri arasında gelen veya yakalanan yükümlülere 84 ncü maddeye göre işlem yapılır. Bu durumdaki yükümlülerin;

- Yoklama süresi dışında Hastaneye veya Tabiplere Sevk Edileceklere ait Muayene Belgesi ile sağlık muayenesi yaptırılır,

- İl veya İlçe idare kurulunda askerlik kararı (cezalıysa, ceza aynı yazıda) alınır,

- Emsalleriyle sevk edilir.

b. 1111 Askerlik K.nun 85 inci maddesi: Kanuni süre içinde son yoklamaya gelmeyen ve varsa mazeretini bildirmeyenlerden, emsalinin ilk kafilesinin sevkinden önce ele geçenler aynı zamanda ilk yoklamalarını da yaptırmamışlarsa haklarında 1111 sayılı Askerlik K.nun 85 inci maddesi tatbik edilir. Bu yükümlülere de para cezası uygulanır. Ancak bu madde daima cezalı olur. Bu durumdaki yükümlülerin nüfus kayıtlarındaki düzeltme yapıldıktan sonra, işlemleri 84 ncu maddedeki yükümlüler gibi yürütülür.

c. 1111 Askerlik K.nun 86 ıncı maddesi: Yasal süresi içerisinde son yoklamasını yaptırmayan yasal özrünü bildirmeyen yükümlülerden, takip eden yılın 21 Şubat tarihi ve sonrasında ele geçenlere uygulanır.

Bilindiği üzere, 31.03.2011 tarih ve 6217 sayılı "Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 14.04.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı. Bu Kanun ile, diğer bazı kanunlar yanında, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 47, 86 ve 89 uncu maddeleri ile 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 63/1 inci maddelerinde de değişiklik yapıldı. Bu değişikliklerin amacı, yargı hizmetlerine yük getiren yoklama kaçağı, saklı bakaya gibi fiilleri işleyenlerin doğrudan mahkemede yargılanmalarının önüne geçilmek ve bunları başlangıçta idari para cezası ile cezalandırmaktır. 1111 sayılı As.K.nun 86 ıncı maddesinde yapılan bu değişiklik, konuyu şu başlıklar altında toplamaktadır:

1). Birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki ilk celp ve sevk tarihinden sonra ve son celp ve sevk döneminin bitiminden önce ele geçen veya kendiliğinden gelenlere yapılacak işlem (100 TL. idari para cezası ödenerek son yoklamanın yapılması ve derhal sevki işlemi) (Madde 86/1):

1111 sayılı As.K.nun 6217 sayılı K. ile değişik 86/1 inci maddesine göre; son yoklamada buldukları yerdeki askerlik meclisi, elçilik veya konsolosluklara gelmeyen ve 1111 sayılı Askerlik Kanunda yazılı bir mazereti bulunduğu dair belge ibraz etmemiş olanların (Bkz. Madde 47), birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki ilk celp tarihinden önce gelmeleri halinde bu idari parasını ödemediği yoklamalarının yapılması öngörülmektedir.

2001 yılı için yoklaması yapılacaklar ile geçmiş yıllardan erteli olanlardan 2001 yılında son yoklamaya tabi olanların son yoklamaları **1 Temmuz-31 Ekim** tarihleri arasında yapılacaktır. (Not: Bu yıldan itibaren son yoklama çağrı tebligatı yükümlülerin adreslerine gönderilmeyecek, 1111 Sayılı Askerlik Kanununun 5837 Sayılı Kanunla değiştirilen 25 inci maddesi gereğince TRT kanalı ile duyuru yapılacaktır. TRT aracılığı ile yapılan duyurular tebligat yerine geçecektir.)

İşte bu tarihler arasında son yoklamalarını yaptırmayanlardan, 1111 sayılı As.K.nun 47 inci maddesinde yazılı bir mazereti² bulunduğu dair bir belge de ibraz etmemiş olanların; birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde sevk yılı içindeki ilk celp tarihinden önce gelmeleri halinde son yoklamaları cezasız olarak yapılacaktır. 2001 yılı için celp dönemleri Şubat, Mayıs, Ağustos ve Kasım aylarında yapılacaktır. Buna göre Şubat ayındaki ilk celp döneminden önce gelenler bu durumda idari para cezasına tabi tutulmayacaklardır. Yoklamaları cezasız olarak yapılacak ve normal celp dönemlerinde sevkleri yapılacaktır. Örneğin; 4 üncü tertip ise Kasım 2001 de.

² Kendisinin tutukluluğu veya hükümlülüğü ya da herhangi bir resmi sağlık kurumu raporuyla belgelendirilmiş istirahat gerektiren hastalığı, ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun resmi sağlık kurumu heyet raporuyla belgelendirilmiş hayati tehlike içinde olduklarını gösteren hastalığı nedeniyle askerlik şubesine gelemeyecek olanlar.

Yedeksubay adaylarının celp dönemleri ise aşağıdaki gibidir:

Yedek Subay Aday Adaylarının Celp Dönemleri İle Celp Dönemlerine Göre Sevk ve Test-Mülakat Tarihleri:

CELP DÖNEMLERİ	AS.Ş.DEN SEVK EVRAKININ ALINACAĞI TARİHLER	SEVKTARİHLERİ*	TEST VE MÜLAKAT TARİHLERİ*
ŞUBAT (TIP DR.)	01 - 31 OCAK	31 OCAK	01, 02 ŞUBAT
NİSAN (KRŞ.SNF/TIP DR.)	01 - 31 MART	31 MART	01, 02, 03 NİSAN
HAZİRAN (TIP DR.)	01 - 31 MAYIS	31 MAYIS	01, 02 HAZİRAN
AĞUSTOS(KRŞ.SNF/TIP DR.)	01 - 31 TEMMUZ	31 TEMMUZ	01, 02, 03 AĞUSTOS
EKİM (TIP DR.)	01 - 30 EYLÜL	30 EYLÜL	01, 02 EKİM
ARALIK (KRŞ.SNF/TIP DR.)	01 - 30 KASIM	30 KASIM	01, 02, 03 ARALIK

Ancak, birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki ilk celp ve sevk tarihinden sonra ve son celp ve sevk döneminin bitiminden önce ele geçen veya kendiliğinden gelenlerden ise 100 (yüz) Türk Lirası idarî para cezası alınacak ve yoklamaları bunu müteakip yapılacaktır.

Bu amaçla buldukları yerde resmi bir hekime yahut en yakın yerde bulunan asker hastanesinde muayene ettirileceklerdir. Muayene neticesinde askerliğe elverişli oldukları anlaşılanlardan erteleme hakkı bulunmayanlar askerlik meclislerince, bu meclisler toplu değilse idare heyetlerince haklarında karar alınarak Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilen sınıf ve tertibat yerlerine derhal sevk olunacaklardır.

2). Birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son celp ve sevk döneminin bitimine kadar ele geçmeyenlere yapılacak işlem (Madde 86/2)

a) Son yoklamada buldukları yerdeki askerlik meclisi, elçilik veya konsolosluklara gelmeyen ve 1111 sayılı As.K.nun 47 inci maddesinde yazılı bir mazereti bulunduğu dair belge ibraz etmemiş olanlardan, birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son celp ve sevk döneminin bitimine kadar ele geçmeyenler, elde edildiklerinde buldukları yerde

resmi bir hekime yahut en yakın yerde bulunan asker hastanesinde muayene ettirilirlir.

86 ncı maddeye tabi yükümlünün sağlık muayenesi sırasında geçici bir rahatsızlığı olduğu tespit edilirse, askeri hastane sağlık kurulunca hakkında sevk tehiri raporu tanzim edilir. Çünkü, 86 ncı maddeye tabi yükümlü derhal sevk edileceğinden "Sevk Eri"dir. Bu durumdaki yükümlü için il/ilçe idare kurulunca geçici askerlik kararı aldırılır. Sevk tarihinde yeniden sağlık muayenesine sevk edilir. 86 ncı maddeye tabi yükümlü sağlık muayenesi kararına itiraz ederse bu kabul edilmez, sevki yapılır. İtiraz işlemleri kıtasında sonuçlandırılır

b) Muayene neticesinde askerliğe elverişli oldukları anlaşılanlardan erteleme hakkı bulunmayanlar askerlik meclislerince, bu meclisler toplu değil se idare heyetlerince haklarında karar alınarak Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilen sınıf ve tertibat yerlerine derhal sevk olunurlar.

c) 86 ncı maddenin ikinci fıkrada kapsamında yoklama kaçağı kaldıktan sonra erteleme yapılanlar ile birliklerine sevk edilenler hakkında bu Kanunun 89 uncu maddesinin dört ila yedinci fıkrada hükümleri uygulanır. Yani bu fıkralarda gösterilen idari para cezası ile cezalandırılırlar.

(1) 111 sayılı As.K.nun 6217 sayılı K. ile değişik 89/4-9 uncu maddesine göre; barışta, kabul edilebilir bir özrü olmaksızın; yoklama kaçaklarından birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son kafilesini gönderilmiş bulunanlar için, son kafilenin gönderilmesi tarihinden itibaren;

- Dört ay içinde gelenler ikiyüzelli, yakalananlar bin;
- Dört aydan sonra bir yıl içinde gelenler beşyüz, yakalananlar ikibin;
- Bir yıldan sonra gelenler yediyüzelli, yakalananlar üçbin Türk Lirası idarî para cezasıyla cezalandırılırlar.
- Bir yıldan sonra tamamlanan her takvim yılı için kendiliğinden gelenler ayrıca bin, yakalananlar ayrıca ikibin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Ancak, bu eylemlerinden sonra askerlik şubesinde ilk sevk edildikleri kıtalara gecikmeksizin katılmaları halinde haklarında verilecek idarî para cezalarının yarısı verilir.

(3) 89 uncu madde uyarınca verilecek idarî para cezalarına ilişkin evrak, yükümlünün bağlı olduğu askerlik şubesi başkanlıklarınca yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer mülki idare amirliklerine gönderilir ve idarî para cezası ilgili il ya da ilçe idare kurullarınca verilir.

d) 89 uncu madde uyarınca verilen idarî para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununda öngörülen kanun yoluna müracaat edilebilir.

e) Bu cezaların yerine getirilmesi askerlik hizmetlerinin sonuna bırakılır. Bu süreler içinde zamanaşımı işlemez.

3) Suç dosyalarının hazırlanarak adliye mahkemelerine sevk edilecekler:

Barişta, 89 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra dördüncü fıkrada sayılan eylemlerden herhangi birini işleyenler ile bu eylemleri seferberlik ve savaş halinde işleyenler hakkında ise, askerlik şubelerince suç dosyaları hazırlanarak yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

4) Yoklama kaçağı iken ertelenmesi yapılmış olanlar, ertelemelerinin bittiği tarihi takip eden ilk mesai günü sevk edilirler.

4) As.C.K.nun 63 üncü maddesi ile ilgili uygulama: Yoklama kaçağı, saklı ve bakaya suçunu işleyenlere adliye mahkemelerce verilecek cezalar, As.C.K.nun 63 üncü maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

As.C.K.nun 63 üncü maddesinde düzenlenmiş bulunan ve adliye mahkemesinde yargılanmayı gerektiren yoklama kaçağı suçunun unsurları şunlardır:

1). Yükümlünün adına son yoklama çağrı pusulasının çıkarılmış veya TRT Duyurusunun yapılmış olması gerekir.

2). Son yoklama ile ilgili TRT çağrısının, son yoklama tarihinden en az 15 gün öncesinden usulüne uygun olarak duyurulmuş olması gerekir.

3). Failin suç işleme kastı ile hareket etmiş olması gerekir.

4). Son yoklamaya katılmamanın bir mazerete dayanmamış olması gerekir: Şayet yükümlü son yoklamaya katılmamış olmasının bir mazerete dayandığını belgeler ise bu suç oluşmaz. Mazeret olarak sayılabilecek hususlar 111 sayılı K.nun 47 inci maddesinde yazılı hallerdir. Kendisinin tutukluluğu veya hükümlülüğü ya da herhangi bir resmi sağlık kurumu raporuyla belgelendirilmiş istirahat gerektiren hastalığı, ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun resmi sağlık kurumu heyet raporuyla belgelendirilmiş hayati tehlike içinde olduklarını gösteren hastalığı, sevkten önceki veya sonraki onbeş gün içinde ikinci derece dâhil kan veya kayın hısımlarından birinin ölümü, sevkten önceki veya sonraki onbeş gün içinde kendisi veya ikinci derece dâhil kan veya kayın hısımlarından birinin evlenmesi, sevkten önceki veya sonraki iki ay içinde çocuğunun doğması. Tutuklu veya hükümlü olarak bulunmak. Orta veya yüksek okulda olup da okullarını bitirmemiş olmak.(Ancak bu durumda olanlar, As.K.nun 26 ncı maddesinde de belirtildiği üzere, hastalıkları veya arızaları hakkında usulüne uygun rapor veya okumakta oldukları okullardan verilmiş veya elçilik ve konsolosluklardan onaylı öğrenim durumlarını gösterir belge göndermeye ve hapisliklerinin veya tutukluluklarının nedenini bildirmeye mecburdurlar. (As.K.md.87)

5). Usulüne uygun bir şekilde yapılmış olan bu duyuruya rağmen, yükümlünün barışta, 1111 sayılı As.K.nun 89 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra dördüncü fıkrada sayılan eylemlerden (Yoklama kaçaklarından birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son kafilesi gönderilmiş bulunanlar için, son kafilenin gönderilmesi tarihinden itibaren gelenler ve yakalananlar) fiilini işlemiş olması gerekir.

Son yoklama her yılın 1 Temmuz-31 Ekim tarihleri arasında yapılır. İlk yoklamasını yaptırmış olduğu halde bu tarihler arasında gelmemiş veya gelememesi hakkında yazılı bir mazereti bulunduğu dair haber göndermemiş olanlardan 1

Kasım-21 Şubat tarihleri arasında kendiliğinden müracaat eden veya ele geçenler, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84 ncü maddesi (daha önce ilk yoklamasını da yaptırmamış ise 85 nci maddesine göre) gereğince ilçe veya il idare kurulları tarafından para cezası ile cezalandırılmakla birlikte Askerlik Kanununun 28 nci maddesine göre haklarında askerlik kararı alınır. Ertesi yıla terk (As.K. 35) veya sevk tehiri (As.K. 36) hakkından yararlanamıyor veya yararlanmıyor ise, numarasız asker edilerek emsalleriyle beraber silah altına alınır.[3]

21 Şubat ve daha sonraki bir tarihte müracaat edenler veya ele geçenler, sağlık muayenesini müteakip 1111 sayılı Askerlik Kanununun 6217 sayılı Kanun ile değişik 86 ncı maddesi uyarınca işleme tabi tutulurlar.

Her yıl erbaş ve er statüsünde askere alınacak olan yükümlülerden askerliğe elverişli olanlar, askerlik çağına girdikleri (veya askerliğine karar aldırıldığı) yılı takip eden yılda (Milli Savunma Bakanlığınca aksi emredilmediği sürece) aşağıdaki tarihler arasında askere sevk edilirler:[5]

1 nci celp grubu: Şubat celbi (21-27 Şubat)

2 nci celp grubu: Mayıs celbi (21-27 Mayıs)

3 ncü celp grubu: Ağustos celbi (21-27 Ağustos)

4 ncü celp grubu: Kasım celbi (21-27 Kasım)

111 Sayılı Askerlik Kanununun 5837 Sayılı Kanunla değiştirilen 25'inci maddesi gereğince TRT kanalı ile duyuru yapılacaktır. TRT aracılığı ile yapılan duyurular tebligat yerine geçecektir. Yükümlüler, TRT duyurusunda belirtilen tarihler arası celbin son günü akşamı saat 17.00'ye kadar müracaatla sevk evrakını almalıdırlar.[6] Ülke genelinde askere sevk işlemleri 4 celp grubuna ayrılmış olup, her bir askerlik şubesinin hangi celp grubuna ait olduğu MSB.lığınca askerlik şubelerine önceden duyurulmaktadır. Buna göre, yükümlünün emsallerinin ilk sevk tarihi; ülke genelinde 1 inci celp grubu olan Şubat celbine göre (yani 21-27 Şubat) değil, yükümlünün bağlı olduğu yerli askerlik şubesinin tabi olduğu celp tarihleridir.

Bu duruma göre; hakkında Askerlik Kanununun 86 ncı maddesine göre işlem yapılmak üzere askere sevk edilenlerin As.C.K.nun 63 ncü maddesine göre

işleme tabi tutulmaları için (As.C.K.nun 63 ncü maddesindeki yoklama kaçağı suçunun oluşumu için) yoklama kaçaklarından; 1111 sayılı As.K.nun 89 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra, birlikte son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son kafilesi gönderilmiş bulunanlar için, son kafilenin gönderilmesi tarihinden itibaren gelmiş veya yakalanmış olması gerekir.

21 Şubat ve daha sonraki bir tarihte müracaat etmekle birlikte şayet son yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son kafilesi gönderilmemiş ise bu durumda As.C.K.nun 63/1 inci maddesinde yazılı suç oluşmadığından hakkında yeniden 86 inci maddeye göre işlem yapılır.

III - BAKAYA SUÇU:

1. Son Yoklama sonunda askerlik şubelerince tanzim edilen er nitelik listeleri (çizelgeleri) ASAL Daire Başkanlığı tarafından değerlendirilerek bilgisayar ortamında yükümlülerin sınıflandırılması yapılır. Sınıflandırma sonucuna göre her doğum yılda dört celp gruba bölünerek celp ve sevke tabi tutulur. Bu celp ve sevk grupları şöyledir.

1 nci celp grubu: Şubat Celbi (21-27 Şubat)

2 nci celp grubu: Mayıs Celbi (21-27 Mayıs)

3 ncü celp grubu: Ağustos Celbi (21-27 Ağustos)

4 ncu celp grubu: Kasım Celbi (21-27 Kasım)

Her yıl Ocak ayında, o yıl sevk edilecek doğuma ait genel celp emri ASAL tarafından yayımlanır. Bu emir, o yılın tüm celp dönemleri için geçerlidir. Ayrıca her celp döneminden önce o celbe ait özel celp emri de yayımlanır.

Askerlik Şubelerinin genel celp dönemlerine ayrılması diğer celplerde hiç sevk yapmayacağı anlamına gelmez. Genel celbi erken olan şubeler kalan yükümlüleri daha sonraki celplerinde; genel celbi geç olan şubeler ise erken sevk isteyen, özel durumları olan, yoklama kaçağı-bakaya olan veya kanuni mazereti sona eren vs. yükümlülerini daha önceki dönemlerde sevk edebilirler.

2. Bakaya kalanlara yapılacak cezai işlemler :

a. İdari para cezasına tabi olanlar:

1) Celp için çağrılıp ta gelmeyen veya sevk evraklarını aldığı halde yol süresi içinde kıtasına katılmayanlara Bakaya denir. Askerliğe sevk için çağrılıp ta gelmeyenlere "Bakaya", sevk evraklarını aldığı halde yol süresini geçirerek katılanlara "Geç Katılma (İltihak) Bakayası" denir.

Bakayalara yapılacak işlemler Askerlik Kanununun 89 uncu maddesinde açıklanmıştır. 31.03.2011 tarih ve 6217 sayılı "Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 14.04.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Bu Kanun ile, diğer bazı kanunlar yanında, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 4, 86 ve 89 uncu maddeleri ile 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 63/1 inci maddelerinde de değişiklik yapıldı. Bu değişikliklerin amacı, yargı hizmetlerine yük getiren yoklama kaçağı, saklı bakaya gibi fiilleri işleyenlerin doğrudan mahkemede yargılanmalarının önüne geçilmek ve bunları başlangıçta idari para cezası ile cezalandırmaktır.

2) Görüldüğü üzere bu maddenin yeni düzenlemesi ile ; 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 63 üncü maddesinde yer alan bakaya suçu, ilk kez bakaya kalan yükümlüler yönünden kabahate dönüştürülmekte ve idarî para cezası yaptırımına bağlanmaktadır. Bununla birlikte verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra maddenin dördüncü fıkrasında sayılan eylemlerden herhangi birini yeniden işleyenler ile bu eylemleri seferberlik ve savaş halinde işleyenler hakkında, Askeri Ceza Kanununun 63 üncü maddesi uygulanacaktır.

3) Bakayaları düzenleyen 89 uncu maddenin yeni düzenlemesine göre;

a) Sınıf ve tertibatı belirlenmiş olanlardan, yapılan bildirim veya duyuru üzerine **birlikte sevk edilecekleri emsallerinin sevk tarihinin son gününe kadar gelmeyen ve bu durumları 47 inci maddede yazılı özürlerinden ileri gelmediği belirlenenler ile sevk edildikten sonra askerliğini yapacağı kıtaya gitmeksizin kaçanlardan** elde edilip de erteleme hakkı bulunmayanlar derhal sevk olunurlar.

b) Bunlardan yedek subay yetişme şartlarını taşıyanlar, muayyen zamanlarda birliklerine veya yedek subay yetiştiren sınıf okullarına sevk edilirler.

c) Bakaya iken ertelemesi yapılmış olanlar, ertelemelerinin bittiği tarihi takip eden ilk mesai günü sevk edilirler.

d) Barışta, kabul edilebilir bir özrü olmaksızın; kabul edilebilir bir özrü olmaksızın ya da bakaya olup olmamasına bakılmaksızın askerlik şubesinde sevk edildiği kıtasına katılmayan veya geç katılanlar için, kendilerine tanınan kanuni yol süresinin bitiminden, itibaren dört ay içinde gelenler ikiyüzelli, yakalananlar bin; dört aydan sonra bir yıl içinde gelenler beşyüz, yakalananlar ikibin; bir yıldan sonra gelenler yediyüzelli, yakalananlar üçbin Türk Lirası idarî para cezasıyla cezalandırılır.

Bir yıldan sonra tamamlanan her takvim yılı için kendiliğinden gelenler ayrıca bin, yakalananlar ayrıca ikibin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. Ancak, bu eylemlerinden sonra askerlik şubesinde ilk sevk edildikleri kıtalara gecikmeksizin katılmaları halinde haklarında verilecek idarî para cezalarının yarısı verilir.

e) 89 uncu madde uyarınca verilecek idarî para cezalarına ilişkin evrak, yükümlünün bağlı olduğu askerlik şubesi başkanlıklarınca yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer mülki idare amirliklerine gönderilir ve idarî para cezası ilgili il ya da ilçe idare kurullarınca verilir.

f) Bu madde uyarınca verilen idarî para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununda öngörülen kanun yoluna müracaat edilebilir. Bu cezaların yerine getirilmesi askerlik hizmetlerinin sonuna bırakılır. Bu süreler içinde zamanaşımı işlemez.

b. Adliye Mahkemelerine gönderilecek olanlar:

1111 sayılı As.K.nun 6217 sayılı K. ile değişik 89 uncu maddesinin son fıkrasına göre; barışta, 89 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra dördüncü fıkrada sayılan eylemlerden herhangi birini **yeniden işleyenler** ile bu eylemleri **seferberlik ve savaş halinde işleyenler**

hakkında askerlik şubelerince suç dosyaları hazırlanarak yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

As.C.K.nun 6217 sayılı K. ile değişik 63/1 inci maddesine göre; barışta, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca haklarında verilen idarî para cezası kesinleştikten sonra kabul edilecek bir özrü olmadan,

a) Bakaya kalanlar için, bakaya kaldıkları tarihten,

b) Yoklama kaçağı, saklı veya bakaya olup olmamasına bakılmaksızın askerlik şubesinde sevk edildiği kıtasına katılmayan veya geç katılanlar için, kendilerine tanınan kanuni yol süresinin bitiminden,

c) itibaren dört ay içinde gelenler altı aya kadar, yakalananlar iki aydan altı aya kadar; dört aydan sonra bir yıl içinde gelenler iki aydan bir yıla kadar, yakalananlar dört aydan bir yıla kadar; bir yıldan sonra gelenler dört aydan iki yıla kadar, yakalananlar altı aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Geç katılma bakayaları mahkemeye verilmemiş olsa veya beraat etse bile geç katıldığı süre kadar geç terhis edileceklerdir.

Geç katılma bakayası süresinin hesaplanmasında; sevk edildiği ve katıldığı günler dikkate alınmadan, aradaki süre yol süresinden ne kadar fazla ise o kadar geç katılmış demektir. Bakaya kalınan süreler gün olarak hesap edildiği için yükümlünün katıldığı tarihte 24 saat tamamlanmadı ise gün olarak hesap edilmez.

Hesaplama için şu formülü de kullanabiliriz

Geç Katılma Bakayası = (Katılış tarihi-Sevk tarihi)-(Yol Süresi+1)

3. Bakayalar hakkında uygulanacak işlemler:[10]

a. Bakayalar ne zaman ele geçerlerse geçsinler, ele geçtikleri veya kendiliğinden geldikleri tarihte hemen sevke tabi tutulurlar. Yasal veya sağlıkla ilgili bir neden olmadıkça bir sonraki celbe bırakılmazlar. (Yd.Sb. adayları hariç) Bkz. As.K.47

b. Geç iltihak bakayası olanlar hakkında KYOK veya beraet kararı verilmiş dahi olsa bunların geç iltihak ettiği günler askerlik müddetinden sayılmaz.

c. Bakaya suçundan hükümlü olanların cezaları aynı dönemde askere alınanlar kadar hizmet ettikten sonra infaz edilir. (353 S.K. 246/1)

c. Bakaya suçundan hapis cezasına mahkum olanların cezaları umumi cezaevlerinde yerine getirilir.(Cezası ağır para cezasına çevrilmeyip hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkum olanlar) (As.C.K. 39/3. d)

d. Bakaya (Saklı ve yoklama kaçağı) suçlarından sanık erbaş ve erler ile sevk edildiği eğitim merkezine zamanında katılmamak suretiyle bakaya suçu işleyen yedeksubay adayları, eğitimlerini takiben verildikleri birlik veya kurumların tabi oldukları SULH CEZA mahkemesinde yargılanırlar. Bakaya (Saklı ve yoklama kaçağı) suçlarından sanık yedek subay aday adayları ile askerlik hizmetini döviz veya bedel ödemek suretiyle yerine getirilmiş sayılanlar ise, kayıtlı buldukları askerlik şubelerinin tabi oldukları sulh ceza mahkemesinde yargılanırlar.

Sevk tebligatının usulüne uygun olarak yapılmadığı durumlarda 15 günlük hazırlık süresinin yükümlünün As.Şb.ne başvurduğu tarihten itibaren hesap edilmesi gerekir. (Bkz.As.Yrg.4.D, 28.5.1970, E.281, K.280)

As.C.K.nun 63/1-B maddesinin tatbiki edilmesi 63/1-A maddesinin tatbik edilmiş olması şartına bağlıdır. Birinci fıkra ile mahkumiyet kararı verilmedikçe 63/1-B ile tatbikat yapılamaz. (As.Yrg.1.D., 29.6.1970, E.325, K.330)

IV - SAKLI SUÇU:

1. 1111 Askerlik Kanununun 96 ıncı maddesi saklılara yapılacak işlemleri gösterir. Görünüşte 20 yaşına girmiş oldukları halde nüfus kütüğünde yazılı olmayan yükümlülere Saklı denir. (As.K. 12)

Saklı olmak için;

a. Yirmi yaşlarına girmiş oldukları halde, isimlerini nüfus ve asker alma kütüğüne geçirtmemiş olmak.

b. Birlikte askerlik muayenesine tabi oldukları doğumluların celp ve sevkinden sonra ele geçmek.

c. Kabul edilecek bir özrü olmamak.

d. Failin suç işleme kastı ile hareket etmiş olması gereklidir.

2. Askerlik çağına girdikten sonra yapılan yaş değişikliklerinin askerlik işlemlerine etkisi yoktur. Askerlik çağına girmeden önce yaşlarını değiştirenler ile idarenin talebi üzerine yaşları değiştirilenler yeni yaşlarına göre işlem görürler. Hukuk mahkemelerince verilen kararların hukukî sonuç doğurabilmesi için kesin hüküm niteliğini kazanması gerekir. Kesinleşmemiş mahkeme kararlarına göre işlem yapılması mümkün değildir. Bu nedenle, yaş değişikliğine ilişkin mahkeme kararlarına, karar tarihlerine göre değil, kesinleşme tarihleri esas alınarak işlem yapılır.

3. Askerlik çağına girmeden önce kendi istekleri ile yaşlarını değiştirenler, değişen yaşlarına göre;

a. Emsalleri henüz son yoklama görmemiş veya son yoklama görmekte ise emsalleri ile birlikte işlem görürler.

b. Emsallerinin son yoklaması yapılmış ve ilk celp grubu henüz sevk edilmemiş ise haklarında Askerlik Kanununun 81 ve 84 ncü maddeleri gereğince "Cezasız" askerlik kararı alınır ve bunlar ilk er nitelik listesine alınırlar.

c. Emsallerinin ilk kafilesi sevk edilmiş ise, Askerlik Kanununun 81 ve 86 ncı maddeleri gereğince "Cezasız" askerlik kararı alınır ve yoklama kaçağı kontenjanlarına göre sınıflandırılarak derhal sevk edilirler. Ancak o yıl ilk defa sevke tâbi olanlar şubelerinin genel celp döneminde sevk edilirler.

d. İdarenin Talebi Üzerine Yaşlarını Değiştirenler: İdarenin (Askerlik meclisinin, askerlik daire veya şube başkanının ya da mahallin en büyük mülkî amirinin) isteği üzerine yaşları değiştirilenler, değiştirilen yaşlarına göre;

1) Emsallerinin henüz son yoklaması yapılmamış veya son yoklaması yapılıyor ise emsalleri ile birlikte işlem görürler.

2) Emsallerinin son yoklaması yapılmış ve yeni yaşına göre 23 yaşını bitirmemiş ise hakkında Askerlik Kanununun 81 ve 84 veya 86 ncı maddeleri gereğince "Cezasız" askerlik kararı alınarak;

- Emsalinin ilk kafilesi henüz sevk edilmemiş ise ilk er nitelik listesine alınırlar.

- Emsalinin ilk kafilesi sevk edilmiş ise yoklama kaçakları kontenjanına göre sınıflandırılarak derhal sevk edilirler. Ancak o yıl ilk defa sevke tâbi olanlar şubelerinin genel celp döneminde sevk edilirler.

- Emsalleri son yoklama görmüş ve yeni yaşına göre 23 yaşını bitirmiş ise hakkında Askerlik Kanununun 81 ve 86 ncı maddeleri gereğince kıt'asında mahkemeye verilmek üzere askerlik kararı alınarak, yoklama kaçakları kontenjanına göre sınıflandırılır ve derhal sevk edilirler.

3) Askerlik hizmeti sırasında asker hastanelerince ya da birlik komutanlıklarınca yaşlarının değiştirilmesi için haklarında cumhuriyet savcılıklarına bildirimde bulunanların askerlik çağında olmadıklarının mahkeme kararı ile belirlenmesi halinde, bu durumdakiler karar tarihi itibarıyla derhal terhis edilir. Bunlar askerlik çağına geldiklerinde, sağlık durumlarının askerliğe elverişli olup olmadıkları tespit edilerek, noksan hizmet sürelerini tamamlamak üzere eski birliklerine sevk edilirler.

4) Yaşlarının düzeltilmesi için idarece mahkemeye sevk edilenler hakkında, mahkeme tarafından istemin reddine karar verilmesi halinde, bu karar "Askerliğe Elverişlidir" raporu yerine geçmez. Bunların askerliğe elverişli olup olmadıkları askerlik meclislerince veya çift tabip ya da asker hastanesi sağlık kurulu kararıyla yeniden tespit edilir.

4. Saklılara yapılacak işlemler:

İdari para cezası verilmesi :

1111 sayılı As.K.nun 6217 sayılı K. ile değişik 89 uncu maddesinde saklılara yapılacak işlem gösterilmiştir. Buna göre barışta, kabul edilebilir bir özrü olmaksızın; saklılardan yaşlılarının yurt genelinde normal sevk yılı içindeki son kafilesi gönderilmiş bulunanlar için, son kafilenin gönderilmesi tarihinden, itibaren dört ay içinde gelenler ikiyüzelli, yakalananlar bin; dört aydan sonra bir yıl içinde gelenler beşyüz, yakalananlar ikibin; bir yıldan sonra gelenler yediyüzelli, yakalananlar üçbin

Türk Lirası idarî para cezasıyla cezalandırılır. Bir yıldan sonra tamamlanan her takvim yılı için kendiliğinden gelenler ayrıca bin, yakalananlar ayrıca ikibin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. Ancak, bu eylemlerinden sonra askerlik şubesinde ilk sevk edildikleri kıtalara gecikmeksizin katılmaları halinde haklarında verilecek idarî para cezalarının yarısı verilir.

Bu madde uyarınca verilecek idarî para cezalarına ilişkin evrak, yükümlünün bağlı olduğu askerlik şubesi başkanlıklarınca yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer mülki idare amirliklerine gönderilir ve idarî para cezası ilgili il ya da ilçe idare kurullarınca verilir.

Bu madde uyarınca verilen idarî para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununda öngörülen kanun yoluna müracaat edilebilir. Bu cezaların yerine getirilmesi askerlik hizmetlerinin sonuna bırakılır. Bu süreler içinde zamanaşımı işlemez.

AS. YARGITAY KARARLARI:

Sanığın amcasının kayınpederine yapılan tebligat geçersizdir.(**As.Yrg.2.D., 4.5.1988, E.369, K.363**)

Dedesinin kardeşinin (büyük amcasının) oğluna yapılan son yoklama çağrısına ait tebligat hukuken geçerlidir.(**As.Yrg.3.D., 14.6.1988, E.422, K.402**)

Son yoklamasını vaktinde yaptırmamış olan sanığın yoklama için askerlik şubesine müracaat ettiği tarihte henüz emsalinin ilk kafilesini sevk edilmemiş olduğuna göre, yoklama kaçağı suçunun unsurları yönünden oluşmadığı gözetilmeden, sanık hakkında As.C.K.nun 63/1-A maddesine göre mahkumiyet hükmü verilmesi kanuna aykırıdır.(**As.Yrg.2.D., 6.7.1988, E.549, K.538**)

Üniversite hazırlık kurslarına katılmak, askere gitmeyi engelleyici kabule şayan bir özür sayılamaz.(**As.Yrg.Drl.Krl., 20.4.1989, E.110, K.107**)

1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesi öğrencilerin tecil hakkının ancak 29 yaşına kadar uzayacağını, bu yaşa kadar öğrenimlerini tamamlamayanların asker edileceğini amir bulunmaktadır. Dolayısıyla yalnız öğrenci statüsünde bulunmak tecil hakkını doğurmamaktadır. Bu nedenle sanığın 29 yaşını bitirdikten

sonra henüz öğrenci statüsünde bulunduğu sırada yapılan tebligat geçerli ve yeterli sayılmak gerekir. Sanık hakkında unsurları açısından tekevvün eden yoklama kaçağı kalmak suçundan mahkumiyet hükmü verilmesi gerekirken, yazılı şekilde beraat kararı verilmesi kanuna aykırı bulunmuştur.(As.Yrg.3.D., 24.10.1989, E.400, K.384)

İki kardeş olan ve bir kardeşi askerde bulunanların muayene, muamele ve sevklerinin yapılmayarak, bu gibilerin sevklerinin ertesi seneye bırakılacağı 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin âmir hükmüdür. Maddede belirtilen "muayene ve muamele" deyimleri, son yoklamada yapılan ve başlığında bu amaçla olacağı belirtilen tüm işlemleri kapsamaktadır. Ertelemeyi istemek hakkı ise ebeveynine ait olup, sevki tehir edilecek şahsa bir yükümlülük getirmez. Emsallerinin sevkine kadar yoklama işlemlerini yaptırmamak suretiyle şeklen yoklama kaçağı kaldığı sabit olan sanığın, geç de olsa babasının istemi kabul edilip sevki durdurulduğuna göre, daha önce yapılmış olan işlem ve davranışların suça vücut verdiği kabul edilemez.(As.Yrg.Drl.Krl., 23.11.1989, E.242, K.244)

Bir seyahat acentasınınca düzenlenmiş geziye rehber olarak katılmak, bakaya suçunda mazeret olarak kabul edilemez.(As.Yrg.3.D., 9.1.1990, E.37, K.29)

YARGITAY KARARLARI:

Bakaya suçundan sanık'in yargılanması sırasında; Sulh Ceza Mahkemesiyle, Sulh Ceza Mahkemesi arasında oluşan olumsuz yetki uyuşmazlığının giderilmesi ve yargı yerinin belirlenmesi istemiyle gönderilen dosya Yargıtay C. Başsavcılığından tebliğname ile daireye verilmekle incelenerek gereği düşünüldü: 111 sayılı Askerlik Kanununun 12 nci maddesinde; "Son yoklamada bulunmayan ve bulunamadıklarına dair bu kanunda yazılı bir mazeret gösterememiş olanlara yoklama kaçağı, son yoklamada bulunarak numara ile veya numarasız asker edildikleri halde istenildikleri sırada gelmeyenlere veya gelipte askerlik yapacakları kıt'alara gitmeksizin toplandıkları yerlerden veya yollardan savuşanlara bakaya denir" biçimindeki tanımlamadan bakaya suçunun, son yoklamada bulunarak numara ile veya numarasız asker edildikleri halde; 1) İstenildikleri sırada gelmemek; 2) Veya gelip de askerlik yapacakları kıtalara gitmeksizin toplandıkları yerlerden veya yollardan savuşmak, biçiminde iki şekilde işlenebilmekte olmasına,

uygulamada birinci tip bakaya "celp bakayas", ikinci tip bakaya da "sevk bakayas" veya "geç iltihak suretiyle bakaya" denilmesine, yükümlünün yerli, bir başka ifadeyle nüfusa kayıtlı oldukları yerin bağılı bulunduğu askerlik şubesine veya bu askerlik şubesi aracılığıyla gerekli işlemleri yaptırdıkları yabancı askerlik şubesinde son yoklama için kanunda yazılı bir mazeret göstermeksizin hazır bulunmadıkları anda yoklama kaçağı suçunun, diğher hallerde ise bakaya suçunun oluşmasına; Yükümlü yedek subay aday adaylarının 1076 sayılı Yedek Subay Ve Yedek Askeri Memurlar Kanununun Geçici 6.maddesi ve yedek subay aday adayları olmayanların ise 1111 sayılı Askerlik Kanununun 43. ve devamı maddeleri uyarınca yapılan tebligatta belirtilen tarihte geçerli bir mazereti olmaksızın yerli bir başka ifadeyle nüfusa kayıtlı oldukları yerin bağılı bulunduğu askerlik şubesine veya bu askerlik şubesi aracılığıyla gerekli işlemleri yaptırdıkları yabancı askerlik şubesine başvurup sevk evraklarını almadıkları anda celp bakayas suçunun; yükümlünün sevk evraklarını aldıktan sonra askerlik yapacakları kıt'alara gitmeksizin toplandıkları yerlerden veya yollardan savuştuklarının anlaşıldığı anda sevk bakayas diğher bir deyişle geç iltihak suretiyle bakaya suçunun oluşmasına, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununda barış zamanında işlenen yoklama kaçağı ve bakaya suçlarına bakacak mahkemelerin yetkisi konusunda herhangi bir özel düzenleme bulunmaması nedeniyle genel nitelikte olan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre yetkili mahkemenin belirlenmesinin zorunlu olmasına ve 5271 sayılı CMK.nun 12/1. maddesi hükmüne göre; yoklama kaçağı ve celp bakayas suçunda yükümlünün nüfusa kayıtlı bulunduğu yerin bağılı olduğu askerlik şubesinin bulunduğu yer mahkemesi ve sevk bakayas diğher bir deyişle geç iltihak suretiyle bakaya suçunda ise sevk edildikleri askerlik yapacakları kıtanın bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olmasına ve ..Sulh Ceza Mahkemesinin kararındaki gerekçeye göre yerinde görülmeyen ..Sulh Ceza Mahkemesinin 14.3.2007 gün ve 2007/... Esas, 2007/... Karar sayılı yetkisizlik kararının kaldırılmasına, dosyanın mahalline gönderilmesi için Yargıtay C. Başsavcılığına tevdiine oybirliğiyle karar verildi.(Yrg.5.C.D., 9.10.2007, E. 2007/10075, K.2007/7417)

Yoklama kaçağı ve celp bakayası suçunda yükümlünün nüfusa kayıtlı bulunduğu yerin bağlı olduğu askerlik şubesinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir.(Yrg.5.C.D., 20.11.2007, E. 2007/11831, K.2007/9044)

1632 sayılı Yasa'nın 49/1-A maddesi gereğince yoklama kaçağı ve bakaya suçlarında dava zamanaşımı süresinin, bütün askeri mükellefiyetlerin veya askerliğe tabi şahsın bizzat girmiş olduğu taahhüdün bitmesinden itibaren işlemeye başlayacağı, 1111 sayılı Yasa'nın 2/1. maddesi gereğince askerlik çağının askerliğe tabi şahsın 41 yaşına girdiği yılın Ocak ayının 1. gününde biteceği, somut olayda karar tarihinde 42 yaşında bulunan davacı hakkında zamanaşımı süresinin 41 yaşına girdiği tarihten başlayacağından zamanaşımı süresinin dolmadığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi, Yasaya aykırı, yerel Cumhuriyet Savcısının temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün 5320 sayılı Yasa'nın 8/1. maddesi gereğince yürürlükte bulunan 1412 sayılı CMUK.nın 321. maddesi uyarınca bozulmasına oybirliğiyle karar verildi.(Yrg.7.C.D., 23.09.2010, E. 2008/12127, K.2010/13932)